

Nem tudjátok-e hogy egy Fejedelem esett ma el

Izráelban? 2 Reg. 3.

297

Halotti beszédek.

A M A'

NAGY NEMŰ, NAGY ÉRDEMŰ, NAGY MÉLTÓSÁGU

NAGY KAROLYI GROFF,

KAROLYI SÁNDOR,

ERDŐD és CSONGRAD VÁRAINAK

ŐR ŐK ŐS U R A,

FELSEGES KORONÁS KIRÁLYNÉNKNAK,
 MARIA THERESIA ASZSZONYNAK, MAGYAR
 ÉS TSEH ORSZAGOK' DITSŐSEGES KIRÁLYNEJÁNAK
 BELSŐ TITKOS TANATSA, HADAINAK GENERAL FELDMARSCHALJA,
 FELSEGES HELYTARTO TANATS ÉRDEMES TAGJA,
 T. NEMES SZATTHMÁR VÁRMEGYE' FŐ-ISPANJA,
 ORSZÁGUNKBAN LÉVŐ COMMISSARIATUSSÁG' FŐ-DIRECTORA,
 TISZÁN TUL VALO FÖLDNEK, EGÉSSÉG' DOLGAIBAN, UGYAN
 KIRÁLYI FŐ-COMMISSARIUSSA, HADI ÁLLAPATOKBAN
 PEDIG GENERALIS COMMENDANSA,
 NAGY NEVŰ, NAGY EMLEKEZETŰ,
 PÉLDÁS ÉLETŰ UR.

Ki, minekutánna ISTEN' ditsőségére, Országoló Fejedelmének, és Hazájának
 szükséges Szolgálatjában, és Nagy Hivatalokban, Örven és egynéhány Éktendőt,
 ez életben pedig Herven Őtöt töltött volna, e' folyó Ezer Hétfáz Negyven Harmadik
 Éktendőben, Szent Mihály Havának Nyoltzadik Napján, bődög és örökös
 új életre által-költözött, hagyván maga után mindeneknél nagy
 emlekezetet, ötöt érető Hazájánál pedig nagy bánatot.

Mellynek enyhítésére, siralmas Koporsóba való pompás vitélekor 29 Prédikáltott

P. G E R G E L T,

ISTEN' Szent Annjának Neve alatt vittetkedő ábttatosság' Oskolájából alázatos Szerzetes,
 Erdőd Várában, Sz. Mihály Havának 10-dik Napján, 1743-dik Ésfatendőben.

298
501

KNY-18-00045

*Homo Nobilis, abiit in Regionem longinquam,
accipere sibi Regnum.*

Luc. 19.
v. 12.

Egy Nemes Ember meszszzevaló Tartományba
méne, hogy magának Országot venne.

Méltóságos és Nagyságos Uri Várségek,
és mindnyájan kikben a' Vár Nemes, az Erköltés nevezetes,
e' kettőből származó hírről és névvel Tekintetes Fő-Rendek,
e' gyáztos koporsóba le-tétetett Országos Nemes Ember' böldeg
ki-múlásán szívesen bánkodó, és meg-hidegedett Tetemről tisztelő,
egybe-gyűltt érdemes Sokaság, Keresztény szomorú Hallgatók.
Nem az emberben találtatott nedvességeknek, rendetlen folyása,
melly a' testnek lélekkel való igen szoros egybe-kötterését, 's a'
természetnek ezt a' leg-tekintetesb munkáját, 's épületit könnyen
fel-bonthatja; nem a' betegség, mely az állhatatosságunk' próba-
köve, és a' bűn által meg-sértetett természetünk' maradvánnya,
gyűmőltse: nem a' halál, mely maga telhetetlensége, Személyek
és Nemek között választást teni nem tudó mostoha kegyetlen-
sége miatt, fokaktól fok történetekben vádoltatik, okozta és
tselekedte ezt, a' mit e' jelen-való órában, mi ugyan siralmas
szemekkel nézünk, és a' minn zokogva, és keserűség miatt
magát nem bírható szívvel, meg-vigasztalhatatlanul bánkodunk,
tudni illik: Hogy a' Haza jeles és nagy Támasztól, az Országoló
Felség egyik igen hasznos, és jobb-kéz gyanánt szükséges igaz
Hívétől, Országunkban hírről és névvel ründöklő, Méltóságos
Uri Várség, ékességétől és Fejének Koronájától, vérrel keres-
kedő, Vitéz Hadi Seregek' Tudós Hadi Fő-Vezérektől, a' Haza
ügyeinek el-igazítására rendeltetett Felséges Tanács érdemes
Tagjától, Egyházi Rend Lelki és Egyházi dolgok' szerentsés ne-
vekedésében, fáradozó nagy eszközétől, Tekintetes Nemes
Szatthmár Vármegye' elő-menetelében szívesen munkálkodó Fő-
Ispánnytól, Tiszán túl való Föld' gondviselő Fejedelmétől,
erős báltyájától, Árvák' és Özvegyek' kegyes Nevelőjoktól Párt-
fogójoktól, mi mindnyájan édes Atyánktól meg-fosztassunk.

Macb. 10.
47.

Nem a' betegség, nem a' halál okozta mondám ezeket, hanem a' természet' alkotójának, a' mi Felséges URunknak ISTE-Nünknek feddhetetlen és tőlünk meg-foghatatlan ítélete, végzése, és decretuma. Ugy lett, a' mint a' Mennyei Felség szemeinek tetfzik vala, mert *Complacuit eis in ALEXANDRO*: felette igen kedvek telék a' SÁNDORban: egyébaránt ideje-is volt immár, hogy sok ditsőséges győzedelmeinek, és fáradságos munkálkodásának, reménylt jutalmát es koronáját el-végye, és birja Krisztus érdeméből le-folyó bérét nyugalomban. Kihez képest, ha csak tőlünk való el-válásából, a' köz jónak, tapasztalható nagy kára és sérelme nem következne, senki példás, szerentsés inkább és örvendetes, hogy sem siralmas ki-múlását, és jobb életre való által-menetelét nem bánhatná.

Ezeket a' végre emlitem Keresztény szomorú Lelkek, hogy bé-vött szokáshoz alkalmaztatván magamat bővebb beszéllgetésre útát nyissak magamnak, és tartandó beszédemnek derekasabb részei, és szikkelyei folytatására, alkalmas Elöl-járó Beszédet készítek; mellynek többivel való rendes össze-kötésében, és egymástól erőszak nélkül való függésében, áll a' beszédnek mestersége, és némellyeknél foganaia-is. De midőn ezeken szorgalmatoskodom, ezembe jut egy felől, nagy elméjű és illetén alkalmazhatóságokban gyakorta forgott Demosthenes Görög Orátor' szava, hogy tudni illik: *Magni dolores, grandes amores, & summa pericula non admittunt exordia*. Nagy és jeles bánatnak, mértékét meg-haladó szeretnek, nem várt képtelen veszedelemnek meg-magyarázásához, nem izékséges az Elöl-járó Beszéd. Mivelhogy különösen a' bánatról szólván: *Leviter & ad speciem dolet, cui per maiorem succurrit plandum suum recte atque ordine instituere*. Gyengén és merő színes tettetes képen bánkodik, kinek bánkodási kö-zött észébe juthat, miképen rendbe szedje, és szikkelyesen folytassa bánatos panaszfűzát, és siralmas beszédének mesterséges meg-osztására figyelmezhethet.

E' mellett tudva vagyon, hogy azok rend-kivül szoktak szorgalmatoskodni a' beszédnek mesterséges el-rendelésében 's folytatásában, és a' beszédnek külső színes ígéhez ragaszkodni, kik a' magyarázandó dologtól, melly a' beszédnek tüzéja, méltóságot és tekintet nem várnak, nem reménylenek.

Más az én állapotom; mert egy felől mind különös bánatomnak nagy vólta, mind pedig vélem együtt bánkodó és kesergő gyászszemélyeknek érdemes sokasága, nem külömbben kesergésre készterő okoknak nagy mértéke, nem engedi, hogy beszédemet, rendesen határozzam, és mesterséggel ki-keresett tzikkelyekre el-ozszzam: más felől pedig az előttem álló dolog nagy méltósága, a' beszédnek külső tzégérjétől, nem hágy ékességet költsönöz-nőm. Mivelhogy ezen Méltóságos, Országunk *Columnájának*, Nemzetünk ékességének, Hajdani Magyarok Jámbor vitézi éle-tek, és ISTEN' Törvényéhez való buzgóságok, valóságos tüköré-nek, Tiszán túl való Föld' merem mondani Apostolának; a' ki számtalanokat nem csak Orzágnak, hanem kivált ISTENnek, pél-dás életével, foganatos tanátsival, a' végre tett idvességes rende-léseivel szült és nevelt nagyra menendő Tsemetéket és Plántákat: még külső Birodalmoknál, és ellenségeinél-is: (ha valaki ellensé-gé lehetett ez egyességben munkálkodó kegyességnek:) világos és ragadhatatlan sok bötsei és érdemei, jeles tselekedeti épen el-nyomnak, nem hogy még idegen festékekhez hagyjanak fo-lyamodni.

Azért én-is a' bánkodást ugyan, és kesergő szívnek mélyéből ki-folyó könyhúllatásokat erőszakosan meg-zabolázzván, bánatos beszédemet (: annak el ozlatására és rendere-való figyelmezés nél-kül-) melly felé a' meg nyomott bánat sürgeti, és önként vezeti, foly-ni hagyván: szomorú szívek' vígasztaltatására meg-mutatam, miké-ppen: fel-vett tzikkelyem szerént, míg köztünk élt, minket gyámo-lító, tápláló, nevelő, lelkünkre 's javainkra figyelmező, ISTENnek kegyelméből szerentsének mostohaságától soha meg-nem győze-tett MELTÓSAGOS és NAGYSAGOS GRÓFF Nagy Károlyi KÁROLYI SANDOR Erdőd és Tsongrád Várainak örökös Ura, Tekéntetes Nemes Szatthmár Vármegye Fő-Ispánnya, Felséges Koronás Király-nénknak MÁRIA THERESIA Azzónynak, Magyar és Tseh Országok Ditsőséges Királynéjának belső tirkos Tanátsosa, Hadainak Generál Feld Marschalja: Felséges Hely-tartó Tanács érdemes Tag-ja, Országunkban lévő *Commisariatusság* Fő *Director*a, Titzán túl-va-lo Földnek, mind Egesség dolgaiban Királyi Fő-*Commissarius*sa; mind pedig Hadi állapotokban Generális *Commendáns*sa, Hírrrel Névvel és tselekedettel gazdag Vitézlő Ur. Miképen ugymint:

Homo vere Nobilis, ISTEN és Haza előtt nagy Nemű Fő-Ember, ki-vetkeztén testnek és világnak terhes foglalatosságiból, *abiit in Regionem longinquam accipere sibi Regnum*, távol lévő Tartományba méne magának Országot venni, el-venni Krisztus érdeméből le-folyó fáradságos és nyereséges Apostoli munkájának jutalmát és bérét, Nemes Hivataljának meg-felelő: (:kiváltképen való nagy örömmünk lehet:) nemes birodalmát és meg-dupláztatott Isteni kegyelemnek giráját.

Ez ugyan ditséret nélkül nem szűkölködik, mondhatom szent Ágostonnal: *Ille quidem magna anima, magno olim reclusa hospitio, in societatem recepta sanctorum, laudes nec curat, nec querit humanas, attamen mittamus ei munera spiritualia, vos imitationem, ego laudem.* Ez a' nagy lélek ugyan melly e' földön nagy és méltó szállással: (az ő testi tálentomit, érzékeny tagjait, és tehetségeit értsétek:) meg-tiszteltetett, már a' szentek' társaságába bé-fogadtatván, és maga Mennyei URának örömében, meg-mozdúlhatatlanul élván, a' mi ditséretünket se nem kívánja, se nem óhajtja, nem keresi; mi mindazáltal adjunk lelki ajándékokat, ti szíves követést, én pedig ditséretet.

Jóllehet nem ígérhetem néktek, magamnak sem tulajdoníthatom azt a' tehetséget, hogy oszlopokat és márványokat érdemlő tselekedetinek nagy vóltát elmém-mel fel-érjem, nemkülömbben hogy e' rövid beszédembe rekeszthessem; kire nézve tudom szemeimre vetitek, hogy számtalanokat el-hagytam, a' dolognak méltóságához nem színte illendőképen szólottam, meg-vaklom: de ti sem várhattok többet tőlem, mint a' mennyit illy megháborodott elme, és még friss sebeit és tsak mostani siralmas esetit sajnáló szív végbe-vihet. Azon kívül sokan léznek, és könyveket töltenek, az ő ditséretes életéről való rendesebb és módosabb beszédekkel, & *si hi tacuerint, lapides clamabunt.* Es ha ezek hallgatnának-is, a' néma kövek annak ditséretire szólamlanak. Én azonban ha el-intézett rzelomhoz nem-juthatok, és fel-vett rzikkelyemet vóltaképen nem folytathatom, *si ego non potuero explicare, non rationem putetis & materiam, sed hominem defecisse.* Ha én meg-nem magyarázhatom ezt a' fogyatkozást, nem egyébknek, hanem emberi tehetetlenségemnek és elmém' rsekélységének tulajdonítsátok.

S. Aug.
Ser. 18.
in Joan.

ŐSTŐL vett avagy vitéz próbákkal szerzett Nemesség, nagy adománya az ISTENnek, a' kiket e' világon ez ilyen adomány által meg-külömböztetett, azokat magának szokta el-jegyezni, hogy az ő mindeneket szám és mérték alatt alkutó böltseségének, és e' világon munkálkodo ISTENi nagy erejének alkalmas eszközei légyenek, azért-is azokkal nagyobb mértékben közli maga kegyelmének el-fogyhatatlan nagy kintseit.

E' világon kiváltképen szélesebb értelem szerént, három rendbélinek találjuk a' meg-mondott Nemességet, első: melly a' Vér, Nem, és származás által vagyon: így ha valaki Nemes Vérből származott, Méltóságos Szüléktől születtetett, Nemesnek tartatik, de ezt-is hogy ez ettől vagy amattól származik, ilyen Nemeségben Méltóságban születetik, nem a' történetnek, vagy a' ízerentsének, hanem a' Felséges ISTEN' bölts ítéletinek kelletik tulajdonítanunk, a' ki kegyesen kinek-kinek állapotját, eredetét, forsát, ki-menetelét el rendelte.

Más rendbéli Nemesség a' jó Erkölts, és ditséretes Élet szerént vagyon, e' nem egyéb, hanem önként jóra hajló Nemes Vérnek gyümöltse, mert a' meg-nemesítettett Vér: (ha tsak a' nevelés akadályt nem téfszen:) természetes indulatja szerént, jámborságnak szelídségnek, egyenes 's nagyokra gerjedező elmének, feddhetetlen életnek, tökéletes tselekedetekre igyekező gondolatoknak, forrása szokott lenni, az illetén Nemes Ember jóban állhatatos, nagyokat méltó személye és Neme tekintetiért, avagy köz-jónak ízeretetiért, szokott, élete veszedelmével-is tselekedni, nem vár ez egyéb ösztönt, egyedül a' ditsőség az egyenes erköltshez való ízeretet, a' roszsznak követésétől tartóztathatja, semmi némű szertelen történet, nyakában tsüggő veszedelem meg-nem változtathatja meg-nem retentheti, ama' Vers-szerző ízavai szerént. *Iustum & tenacem propositi virum si fractus illabatur orbis impavidum ferient ruina.* Sőt minden jóra hűséges állandóságra, vérének kémélés nélkül való el-fogyatására, Fejedelméért Hazájáért Nemzetéért próbáló veszedelmes ütközetekre gerjesztheti.

Hor. Car.
Lib. 3.
Od. 3.

Makabéusok második Könyvének hatodik Részé, v. 18. és 23. jó erköltsétől meg-nemesítettett Fő Ember felől nevezetesen emlekezik: *Eleazarus unus de primoribus, vir atate pro- uectus, & vultu decorus*, Eleazárus egy a' Főek között, meg-vén- hedett férjfiú, és ékes ábrázatú, ki midőn késértettének az An- tiochus Vitézétől, hogy el-állana a' Móses, és az igaz ISTEN' Törvénye mellől: *Cogitare capit atatis ac senectutis sua emin- entiam dignam, ingenita nobilitatis canitiem, atque à puero optima conuersationis actus, secundum sancta & a' Deo condita legis consti- tuta, respondit eis.* Gondolni kezdé az ő állapotjának és vénsé- gének méltóságos betsületét, és a' meg-rögzött Nemességnek őf voltát, és gyermekségétől fogva, jeles jó maga viselésének tse- lekedetét, és mindjárt a' szent és ISTENTől rendeltetett Tör- vénynek parantsolati szerént felele nékik, hogy inkább akarna ő előttők a' föld-alá menni.

Ehez hasonló vala Matatías, ISTEN' Törvényéhez való nagy buzgóságára nézve másoktól jelesen meg-külömböztetett és meg-dítsértetett Férjfiú, kiről a' tizenhetedik versben így szól az Irás; *Princeps & clarissimus & magnus es in hac Civitate, & ornatus filiis & fratribus*, Fejedelem, és leg-nevezetesebb, és nagy vagy ebben a' városban, és fiakkal és atyafiakkal fel-ékesít- tetett, ez miképen: el-áradván rajtok a' nyomorúságok, idegen Nemzeteiktől szenvedett sok üldözések között, ISTEN' Törvé- nyit tökéletesen meg-tartván élete fogytáig, kevesed magával az ISTEN' Házáért, az Igazságért, a' Törvényért, Nemzete' meg-maradásáért diadalmasan harczola, fel-találod bővebben a' meg-jegyzett részben.

Illyenek valának többen-is, kik a' Nemek és Vérek Nemes- ségét Méltóságosabbá és Tekintetesebbé tették példás életék- kel, ISTEN' Törvényéhez szabott tökéletes erköltsőkkel, ez amaz igaz *Nobilitas morum & generis* dupla, Vér, és erkölts szerént való Nemesség.

Ennél ékeesebb dolgot nem hozott a' természet, a' világ nem látott gyönyörűsegesb alkotmányt, erről így elmélkedik szent Gergely Pápa: mikor ez mind a' kettő valakiben egybe kaptsoltatik, *Quando altera alteri copulatur, quasi si gemma car- lib. 16. bunculi in ornamentis auro societur.* Egy olyan drága ékesség- nek esmérjed azt, mint mikor a' kárbunkulus drága-kő, a' fi- num aranyba foglaltatik,

Harmadik rendbéli Nemesség származik a' Hivatalból és Tisztségből, melyben valaki ISTENTől és Földi Hatalmasságoktól helyheztetett, ez ilyen! Nemések Föld világosságának, sőt Földi Isteneknek, az szerént: *ego dixi Dii estis* nevezettek, ezek a' Felséges ISTEN', ama' nagy tselédes ember, javainak talantomnak girájinak fáfári, ezekkel úgymint eszközökkel él, a' Földi Birodalmok, és Országok' igazgatásiban. Ide tzeloz Bölts Salamon ama' szavaival: *Multitudo sapientum sanitas est orbis terrarum*, A' böltsék' fokasága a' föld kerektségének egéssége, és a' bölts Fejedelem a' nép' támasza, azért-is minden időben minden Országokban, de főképen a' midőn nevezetes dolgokat, Országok és Nemzetek között jeles szövetségeket, valamelly Támadások, Pártütések' tsendesíttetését, Birodalmok ujúlását valamelly Nemzetnek fel-magasztaltatását, vagy-is leg-alább régi romlottságából való ki-épülését, el-végezte, választ és támaszt magának, olly Nemes Férjfiakat, Vérből és Erköltsből származott Nemességekhez, kapsolván a' harmadik Nemességet, tudniillik a' Hivatalnak méltóságát, különös, segítő és erősítő malasztal bé-böltvén őket, nagyobb mértékben közli ő vélek maga Adományit, a' Böltseséget, a' Buzgóságot, a' Kegyeséget, a' Bátorságot, hogy igyekezetben állhatatosok, Kézben és Karban erősek, Melyben és Szívben mérészek, Vállban győzők, Tanátsban gyorsak, Végbe-vitelben ferények, egy szóval, ISTENnek alkalmas eszközei lehessenek.

Sap. 6.
8. 26.

Illyen tisztes hivatalától meg-nemesíttetett Férjfiú vala Móses Pátriárka, az UR választott Népének Egyiptomi fogságból való által-költöztetésében, és Faraó rabságából lett tsudálatos megmenekedésében, ISTENnek kiváltképen való eszköze. Ezt követi vala Jósue, azon hivatalnak helytartója Móses után, a' ki arra hívattatott az UR ISTENTől, hogy hatalmas kézzel meg-vévén és meg-dúlván a' meg-ígért téjjel és mézzel folyó Kanaán' földét, meg-öszsza a' nép között; ezt olvassuk mindjárt Jósue Könyvének első Részében: *Sicut fui cum Moyse, ita ero tecum, confortare & esto robustus, tu enim forte divides Populo huic terram, pro qua iuravi Patribus suis, ut traderem eam illis.* A' mint Móses-fel voltam, úgy léfzek veled, erősödjél és vastag légy, mert te osztozol el forssal ennek a' Népnek a' földet, mellyért meg-esküdttem az Attyoknak, hogy azt nekik adnám.

Illyenek valának Izraelnek ama' nevezetes Birái, Barak és Gedeon, kiket a' végre támaszta a' Felséges UR ISTEN, hogy
a' meo-

a' meg-térő Izrael' népét őltalmaznák, az ellenek irigykedő és agyarkodó, romlásokat kereső szomszéd Nemzetségektől, és fogságok' köteleit meg-öldanák, ezekhez tehetem Júdást, a' ki Makabéusnak hívataték, kiről azt vallja az Irás, hogy sok vitéz tselekedeti által,
1 Macb. 3. Dilatauit gloriam Populo suo, & directa est salus in manu ejus. Ki-terjeszté az ő Népének ditsőségét, és pántzélba őltözék, és a' hamiságnak minden tselekedői meg.háborodának, és a' szabadulás szerentsés lőn az ő keze által. És Jósíást, Izraelnek ISTENNél kedves, és ditséretes jó Királyát, ki *Directus erat Divinitus in Penitentia Eccl. 49. Gentis, & tulit abominations impietatis.* Küldettetett az UR ISTENTől a' Nemzetségnek Pénirentziájára, és el-törölte az istentelenségnek útálatosságát, annakokáért minden szájban mint a' méz meg-édesül az ő emlékezete, és mint az éneklés a' lakodalomban.

De kivált, két Nemes Férjfiakat vészek-fel, kiknek tisztes Hívalatok, és jeles tselekedeteket igen helyesen mostani tzelomhoz alkalmaztathatom, úgymint: a' Nér fiát Abnert, Izrael népe' nagy Fejedelmét, és Simont ama' nagy érdemű Matatiás' fiát, ugyan Júda és Bénéámin Maradékinak ditsőséges Vezérét. Az elsőről emlékezvén az Iras Királyok második Könyvének harmadik Részében, elő-hozza miképen munkálkodik vala, hogy a' meg-hasonlott Izrael' népét, Saul' halála után az ISTENTől választatott és fel-kenettetett Királyhoz Dávidhoz gyűjtse, és előbbi bődög és törvényes egyességre hozza: *Et dixit Abner ad David, 2 Reg. 3. surgam ut congregem ad te Dominum meum omnem Israel, & ineam tecum fadus, & imperes omnibus sicut desiderat anima tua.* És monda Abner Dávidnak, fel-kelek hogy hozzád gyűjtsem én Uramhoz Királyomhoz egész Izraelt, és szövetséget szerezzek veled, és uralkodjál mindeneken a' mint a' te lelked kívánja.

Azonképen Simonról igen nevezetesen emlékezik Makabéusok 1. Könyvének tizennegyedik része, miképen tudniaillik e' ditséretes Nemzete' egyességét 's bődögságát óhajtó Férjfiú, mindenek felett ISTEN' Törvényéhez való buzgóságától és édes Hazájához való szeretetitől indíttatván, minden tehetségét és erejét ki-téfszi vala, hogy a' melly Hívalatra ISTENTől választatott; annak tökéletesen meg-feleljen, és alkalmas eszköz lehessen ISTEN ő szent Felsége választatott Népe aránt tett rendeléseinek véghezvitelében. Erről így hozakodik-elő az Irás a' meg-mondott helyen: *Et filius omnis terra Juda omnibus diebus Simonis, & quasiuit bona Genti sua, fecit pacem super terram, & latatus est Israel letitia magna, & sedis unus quisque sub vite & ficulnea sua, & non erat*

qui eos terreret, & confirmavit omnes humiles Populi sui, & Legem ex-
quisivit, & multiplicavit vasa Sanctorum. És meg-tsendesedék Júdá-
nak minden földje Simonnak tellyes napjaiban, és keresi vala az ő
Nemzetségének javait. A' Vének az úrfzákön ülnek vala mindnyá-
jan, és a' földnek javairól végeznek vala, és az Ifjak fel-öltöznek
vala ditsőségbe, Békeséget szerze a' földön, és örüle Izrael nagy
örömmel, és le-üle kiki az ő szőlő-tőve alatt, és az ő fűge-fája
alatt, és nem vala a' ki őket meg-rettentené, meg-erősíté az ő Né-
pének minden alázatosit, és a' Törvényt fel-keresé, és el-vezte
minden hamissat és gonoszt, a' szent Helyet meg-ditsóíté, és meg-
fokasíta a' szent Helynek edényeit. És ezután 35. versben: *Fecit*
hac omnia & Justitiam & Fidem quam conservavit Genti suae, & ex-
quisivit omnimodo exaltare Populum suum. És mind ezeket ő tseleked-
te, és az Igazságot és a' Hitet meg-tartotta az ő Nemzetségéhez,
és igyekezett minden módon fel-magasztalni az ő Népét.

Már Keresztyén szomorú Hallgatók, fordítom szemeimet és
akadozó befzédemet, az előttrünk gyászos Koporsóban le-tétetett
Nagy Méltóságra, Nemzetünk' és Hazánk' Ekességére, kegyes
gondviselő Atyánkra, fő Vezérünkre, fejünk' Koronájára, ez az a'
kit én árnyékos Példázásokkal Szent Írásból fizedet Hasonlatossá-
gokkal, mintegy újjal mutogatok vala, kiből hiba nélkül az emlí-
tett Példáknak és Képzéseknek tökéletes valóságát nyilván találom,
ez valóban nem egyéb, hanem Vértől és nevezetes Erkölsétől, és
kiváltképen Méltóságos Hivatalától meg-nemesítettett Nagy Fő
Ember, a' ki Vér szerént való Nemességének finumarányába, nem
valami tsalárd és tettetes fényességgel kérkedő hamis gyöngyöt (: az
áll-ortzás képmutatást értsétek :) hanem valóságos 's igaz jó-tse-
lekedetek' méltóságával tündöklő Kárbunkulust foglalt vala.

A' ki nem különbben mint Jósias. *Directus erat divinitus,*
Küldtetetett az ISTENtől, hogy el-törle né az istentelenségnek utálatossá-
git az ő Nemzetségében, és az Urhoz igaztalaná az ő szót; és a'
bűnösök napjaiban, meg-erősíté né az ISTENi tiszteletet, Egyeztes-
sétek-öszve a' mostani idöket, és nevezet szerént a' Tízán túl
való földnek mostani állapotját, a' múltt saeculumbéli siralmas statn-
sával, avagy csak e' folyó saeculumnak elejével-is; meg-terfzik az-
onnan, miket, melly nagyokat vitt véghez e' fáradhatatlan nagy
Méltóságnak Hazájához, Országlo Fejedelméhez, ISTEN' Törvé-
nyéhez, a' Köz-jóhoz való buzgósága, hűséges vigyázása, és
szorgalmatossága. Vessétek szemeiteket akár Egyházi, akár Ha-
di, akár Törvényes dolgokra, mellyek Hazánk' böldegülésára
kezdet-

Ecc. 49.

kezdettettek, rendeltettek, végeztettek, mindenekben ennek fáradságos munkáját, veréjtékét, tanását, elméjét találjátok.

Mivel egyszer immar elő-hozám Tiszán túl való, egyéb-aránt ditséretre méltó és termékeny Földünknek állapotját; azért továbbá-is jutassátok elzetekbe annak kietlen pufztságát, gondoljátok-meg minémű rendeletlenségben, meg-fogyatkozott *statu*sban valának, mind Egyházi, mind pedig Világi dolgok, a' Közjónak nagy sebeit és hibáit, melyekről nagy bánat és könyhúllás nélkül nem lehet emlekeznünk; ennek bóldogabb rendét és állapotját (:ne hidjerek nékem, hanem ebben meg-egyező Vármegyék, Városok, Helységek és ötet könyvező szemekkel emlegető és újjal mutató fokaság' bizonyosság-tételnek :) mint a' legfőbb ISTEN, és Országló Felség Elzköznének, e' nagy Méltóság-nak tulajdonítsátok; hasonlót mond Augustusról Horatius: *Fruges & ageris retulit uberes; & signa nostro restituit Jovi, & ordinem rectum, & vaganti frana licentia injecit, amovitque culpas, & veteres revocavit artes.* Reménylhattük bizonyosan, hogy annak melzsze látó vígyázása és bőltésége törvénytelenések' tartalékja, és Tartományokat, Városokat rontó egyenetlenségek' és mindeket fel-forgató vízfzavonások' tsilapítója és meg-fojtója leendő:

Ode. xv.

Lib. 4.

Car.

Ibidem.

Custode illo non furor civilis, aut vis eximet otium, non ira quae producit enses, aut miseris inimicat urbes, non qui profundum Danubium bibunt, edicta rumpunt.

A' mint-is ha kinek, bizonyára őnéki köszönhetjük, hogy ezenn a' földön-is, a' hol ez előtt a' kaszás és az arató meg fáradt testét nyugtatván, idő mulató és terhes munkáját könnyebítő Meféket említett, már ottan meg-egyező áhítatos községnek ISTENi ditséreteket éneklő szavai hallattatnak, ISTEN' ditsőségére emeltetett Templomok, azokban engesztelő és kellemetes áldozatok láttatnak, *Sancta glorificavit, & multiplicavit vasa Sanctorum.* A' Szent Helyet meg-ditsóíté, és meg-sokasítá annak edényeit. Néki köszönhetjük, hogy (:rövid summában rekesztem azokat, melyeknek elő-számlálásában napokat kellene töltenem,) *Aurea consurgunt, conversis saecula fatis, Porta nec infestis casibus ulla patet. Templa colit Pietas, Pudor Aedes, Mania Fedus, Jura Tribunal, Amor Peccora, Verba Fides.* Arany időnk és fetéres homály után fényes napunk támada, a' bal eseteknek úta gátoltatik, és hogy a' Templomokban Ahítatosság, Házakban Szemérmetesség, Várakban Szövetség, Törvény-székekben Igazság, Szívekben igaz Meg-egyezés és Szeretet, Szóban hűséges Allandóság találtatik.

Ezeket

Macb. 14.

In inaug.

Clem. xii.

P. M.

Ezeket pedig véle született Méltóságos Személyét igen ékesítő Kegyessége, Hadi és Törvényes Tudománya, sem ellenkező dolgokban, sem pedig szerentsés és örvendetes történetekben változni nem tudó, gyakor egyenletlenségekben-is állhatatos egyenlősége, de kivált: *Hanc amor Palmam retulit, triumphum vidimus ipsi.* Felsőges Urához és édes Hazájához nagy szeretete győzhette, és tselekedte.

Ibidem.

Bomlani kezdett némelly részeiben Hazánk' tsendessége, és békeséges *statusa*, következhető meg-hasonlásnak jelei elő-adák magokat: nevezet szerént, meg-halván bődög emlekezetű Hatodik KÁROLY Tsászár Koronás Királyunk, Kegyes Fejedelmünk. Majd egész Europa Marsnak áldozván, fegyverben öltözék, békeségünket irígyló külső Nemzetek' munkálkodási, gerjesztési, nagyra fakadhattak volna, de talált árvaságra maradt ditsőségesen Országoló Felsőges Ausztriai HÁZ, tudós, sok jeles próbákon megfordult öreg Fabiusra, a' ki alkalmatosságtól hirtelen erőt vehető, törvénytelen igyekezeteknek szikráit még hamuban el-öltse, és a' könnyen újságokon indulható népet Felsőges Afzszonyának (: itt mindazáltal ne gondolja senki, hogy Hazánk' érdemes nagy Ofzlopit ki-rekesztvén, egyedül néki tulajdonítsam, részt hagyok kinek-kinek e' ditsőségben:) állandó hűségére, igaz szeretetére foganat rendelésével, szavaival, hajtsa és gerjeszse.

Ugyan-is Keresztyének mi lehet gyönyörűségesb és kellemesb egy Hazában? mintha valaki a' Község' szívét akaratját úgy bírhatja, hogy annak idejében arra hajthassa, a' mi Fejedelmének, Hazájának, a' Köz-jónak jutalmasabb, idvességesebb és tanatosabb. Adjatok nekem egy Férjfiat, a' ki Hazája' szeretetét Királyához való igaz hűségével és hasznos szolgálatjával úgy tudja öfve-kötni, hogy Fejedelme' szeretetért Hazájának ne ártson, és Hazájához való buzgóságáért Királyát meg-ne bántsa, hanem ép mértékléssel az egyarányúságot meg-tartván, mind Fejedelmének, mind Hazájának nyereséges légyen szolgálatja, és én azt a' Férjfiat ugyan áldottnak, az ollyatén Hazát és Országoló Felsőget szerentsésnek és bődognak mondhatom, ez a' ritka Mesterség nagy és idvesség adomány, mindazáltal az ollyatén Férjfiat nem a' *Politia* szűlni és nevelni szokta, hanem minden *Politicusok'* Mesterségét meg-haladó Felsőges ISTENnek végheretlen bőltsesége, alkalmaztatvan eszközöket magának, kik által jelesebb dolgokat folytasson 's végezzen.

Ha egyben, bizonyára ebben, nagy mértékben találom én és mások-is tapasztalták ezt az idvesség Mesterséget, mellynek

foganatjából származott, hogy rövid idő múlva régi tellyes böl-
dőségára való juthatását reménylhetjük e' Földünknek-is, melly
jelesebben az egyenetlenségek miatt meg-vesztegettetett vala.

Almélkodva olvastam Kerefsztyének az Irásban, Testamen-
tom-képen hagyott Matatiás jámbor Fejedelemnek ama' végső sza-
vait: *1 Macb. 2. Simon Frater vester scio quod Vir consilii est, ipse erit vobis Pater,*
& *Judas Machabeus fortis viribus, sit vobis Princeps.* Imé Simon
a' ti Atyátokfia tudom hogy jó tanátsú Férfiú, ő léfzen néktek
Atyátok, és Júdás Makabéus vastag erejű ifjúságától fogva, lé-
gyen tinéktek Fejedelmerek. Tsuda dolog! nem férhet egyre az
Atyai hivatalt és a' Fejedelmi tisztség, igen-is, mert: *Non bene
conveniunt, nec in una sede morantur, Majestas & Amor,* azt tartja
a' köz mondás, hogy nem jól egyeznek, és egy széken meg-nem
férhetnek, az Atyai Szeretet, és a' Fejedelmi Méltóság. De a'
ki ama' fellyebb-említett Mesterséggel ezt a' mi nagy Méltóságun-
kat fel-ékesítette, ebben-is illő bőltsest adott néki, mellyel
a' két Hivatalt az alatta valói között a' Fejedelmi Méltóságot,
Atyai kegyességgel annyira tudta módosan mértékelni, és egyez-
tetni, hogy őtet mint kegyes, engedelmes jó Attyokat szeret-
nék, nem különbben nagy Méltóságú Tekintetitol tartanának-is:
Attyok vala ez sőt Lelki Pásztorok-is sokaknak, mind Egyházi,
mind Világi dolgoknak, ISTEN Törvényének és Tiszteletinek
Oltalmazója, buzgó nevelője, gyarapítója, mondhatom felőle a'
mit az Irás mond Oniás' Fia felől: *In vita suffulsit Domum, & in
diebus suis corroboravit Templum.* Ki életében támogatta a' Házat,
(ez az egyik hivatalt tudniillik, a' Fejedelmi:) és az ő napjaiban
meg-erősíté a' Templomot (:itt a' másik, tudniillik az Atyai:)
és való-is, mert azon éhező és szomjúhozó földnek merő Apos-
tola vala; nem az én találmányom ez, hanem azé, a' ki őtet il-
lyetén Titulussal méltán és érdemesen tisztelte, Országunkban
fénylő nagy érdemű hírvű és nevű Egyházi Méltóságé.

Már eszedbe juttatom kesergő Gyülekezet, e' folyó *saeculum*-
nak a' tizenennyoltzadik száznak tizenegyedik esztendeit; meg-fá-
radott vala a' Haza az egyenetlenségekben, és nem vala a' ki meg-
egyeztetné Izraelt, valaki szívesen szerette Hazáját, óhajtja vala
az egyességet, de tsak terméketlen sohajtások valának ezek mind
addig; míglen ez a' ditsőséges egyesség szerető Abner fel-nem
kele, *2 Reg. 3. ut congregaret ad Dominum suum Regem omnem Israel,* hogy
a' természet és törvény szerént való Urához Királyához gyűjtse
a' meg-hasonlott Izraelt, és állandó hűséggel meg-erősítetett
szöve-

szöveget és' belső tartós tsendességet szerezzen a' Hazában, ō
 vala ISTENnek egyik nagy eszköze, hogy ama' bódog időkre
 juthattunk, melyekben *sedebat unusquisque sub vite sua*, kiki az ő
 szőlő-tőve alatt bátran mulatozhatott, és fűge-fája alatt nyugtat-
 hatta félelem nélkül fáradt testét. Azért-is egyfelől ugyan az Or-
 szágló Felséges Austriai HÁZNAK; más felől a' Hazának és az
 egész Nemzetnek: kinek fel-magasztaltatásán minden módon ipar-
 kodik vala, *Conplacuit eis in ALEXANDRO*, 1 Macb. 10.
quia ipse fuerat eis Princeps sermonum Pacis. §. 47.
 Kedvek telék a' SÁNDORBAN, mert ő vala
 nekik Békeség beszédének kezdője.

Ez immár, *Abiit in Regionem longinquam*, *accipere sibi Regnum*.
 Távol lévő Földre el-méne, ditsőségesen végezvén Pállya futását,
 és Hívatálának tőkélletesen meg-felelvén; hogy fáradtságos mun-
 kálkodási után magának nyugodalmas birodalmat végyen, az Örök-
 kévalóság' bódog Országába, arra a' Földre, melyre életének
 tellyes napjaiban függesztve tartja vala szemeit, melynek egyenes
 után feddhetetlenül sem jobbra sem balra el-nem térvén, jár vala,
 és mellyet óhajtvá keres vala, mert tudja vala kinek hitt, és hogy
non invacuum cucurrit. nem hiába futott, és hiába nem munkál-
 kodott, azért reménylé, hogy *si terrestres domus dissolvetur*, ha a' földi 2 Cor. 5.
 háza a' mellyben lakott el-bomol, épülése vagy az ISTENTől, és §. 1.
 nem kézzel tsináltatott, örökké-való háza mennyekben, és az ő
 Mennyei URa győződelmes vitézkedése után, *reformabit corpus* Philip. 3.
humilitatis ejus, configuratum corpori claritatis suae, Meg-újítja an- §. 12.
 nak alázatos testét, hasonlóvá tévén az ő ditsőséges testéhez.

Ezt az egyet kéri és buzgó könyörgésével sürgeti vala, hogy
 testi el-oszlása után lakhassék az UR' házában életének tellyes
 napjaiban; a' hol egésség betegség és változás nélkül, virágzó if-
 júság komor és ízetlen vénség nélkül, meg-elégedés únalom nél-
 kü, szabadság szolgálat nélkül, békeség háborúság nélkül, bőv-
 ség fogyatkozás nélkül, bátorság félelem nélkül, tudománynak
 tőkélletesége tudatlanság nélkül, ditsóság bősztelenség nélkül,
 vígaság szomorúság nélkül, örökkévaló élet vagy halál nélkül.
 Az UR' Hazában, Idvezítője' tőkélletes látásában, kinek drága
 vére' árjában, mint váltságunk' nagy árarában, és minden tehetsé-
 günk, ISTEN előtt való kedvességünk' okában, 's idvességes
 eszközében, és meg-másolhatatlan hűséges ígértiben; melly íze-
 rént

rént azoknak a' kik jó hartzot hartzolnak, a' futást el-végezik, a' hitet meg-tartják, meg-adja mint igaz Bíró, ama' napon igazságok' Koronáját; veti vala tellyes bizodalmát.

El-méne, *abiit*, inkább mondhatom által-méne, mert az igazak' ki-múlása nem halál; hanem jobb életre és számkivetésből tulajdoniba való által-menetel, *non enim vitam finiunt, sed mortalitatem*, halándóságokat végeznek az igazak, nem életeket. Által-méne, de nem úgy mint régenten *Saladinus*, a' ki számtalan fok keresményiből, dúlásiból, prédáiból egyebet nem vihete magával, hanem egy szakadozott darab gyóltst, mellyben az ő meghidegedett teste takartatnék, és illy későre meg-esmérvén bóldogtalanságát, a' végre környül-hordoztatá halála előtt ama' leplet, hogy lássa az egész Világ és értse-meg, melly szegényül múlték ki a' nagy gazdag *Tyrannus* e' Világból.

Salamon Király-is nagy aggódással és élete' únalmával hagyja-el e' Világot, leg-inkább két okranézve, egy az; hogy egész munkáiban, keze' tsinálmányiban, és elméje' találmányiban nem találhata egyebet, hanem tsak hívságot, és lelki gyötrelmet.

Ecc. 2. Cumque me convertissem ad omnia opera, quae fecerunt manus meae, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi. Más az: a' mint meg-vallja az említett részben, tizennyóltzadik versben. *Rursus detestatus sum omnem industriam meam; quae sub sole studiosissime laboravi, habiturus haeredem post me. Quem ignoro utrum sapiens futurus sit?* Meg-útáltam ismét minden szorgalmatosságomat, mellyel a' nap alatt igen szorgalmasan munkálkodtam, örökösöm lévén utánnam, kit nem tudok ha bóltst léssen-é? e' faggatta *Marcus Aurelius'* Tsászár' szívét-is, tudniillik *Commodus* nevű Tsászár-ságra menendő fijának méltatlansága.

Nem úgy mûla ki ez Uri Méltóság, Országunk' ékessége, hanem Vén Simeon módjára vígan énekelhetvén: El-botsátod URam a' te szolgádat békeségben, el-botsátod vígasztalásokban, mert egy felől látá hogy a' Felséges UR ISTEN' minden keze munkáit meg-áldotta legyen, mellyekben nem maga ditséretit, hanem mindenek felett ISTEN' ditsőséget, Felséges Nevének tiszteletit, és Nemzetének keresi vala elő-menetelét; más felől pedig tellyesen meg-vígasztaltatott, mert hagyta maga után feddhetetlen életű, Hazájának és Nemzetének hasznos Örökösöket és Maradékokat, kik immár ISTEN' kegyelméből tizenkét száma szaporodtak: (ebben Keresztyén Haligató nézzed lelki szemekkel, ama' ditsőségesen, Hazájába, nem egyes Páltzával hanem

kettős virágzó sereggel vízfőz-térő, 's Jordán vizén által-kelő Jákób Pátriárkát:) ezek közöttül némellyeket örömmel látott majd magához hasonló Méltóságokban és Nemes hivatalokban, mindnyájokat pedig példás élete, és nyomdoki szorgalmatos követésében, ISTEN'; Haza, és Nemzete előtt jó illatú tselekedetekkel virágzani, és kellemetesen gyümölsőzni.

Kihez képest mondhatom, hogy *Ingressus est in abundantia sepulchrum, sicut infertur acervus tritici in tempore suo.* Bőségben ment koporsójába, a' mint a' búza asztag bé-vitetik az ő idejében. Vigasztalások, de leg-inkább jó-tselekedetek' bőségében. Nem ment tsak egyedül, mert az ő példás tselekedeteinek sokasága követi vala ötet, az Irásnak ama' bizonyosága szerént. *Beati mortui qui in Domino moriuntur, à modo jam dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus suis, Opera enim illorum sequuntur illos.* Bóldogok a' halottak, a' kik az URban bálnak-meg, már mostantól-fogva, mondja a' Lélek; hogy meg-nyúgodjanak az ő munkájoktól, mert a' tselekedetek követik őket. Ezek ennek a' gazdag és minden jóknak külömbségivel rakott asztagnak termert kévéje és kalázfai, tudnüllik keresztyén jámbor életének feddhetetlen tselekedeti.

Job. 5.

Apor. 14.
v. 13.

Mellyeknek nagy voltát és számát fontolván, én jöllehet méltatlan, most nagy bátorsággal az ő Erdemes képében mondhatom Sámuel Prófétaival: *Ego senui & canui, conversatus coram vobis ab adolescentia mea, ecce presto sum, loquimini de me, coram Domino & coram Christo ejus.* Én immár meg-vénhedtem és meg-öszültem, előttetek forgódván ifjúságomtól fogva e' mai napig, ímé jelen vagyok, szoljatok felőlem az UR előtt és az ő Krisztusa előtt: és ti nem egyebet felelhettek, hanem a' mint az Izrael' népe felelt vala Sámuelnek, tanúbizonyyságot adván annak ártatlanságáról.

1 Reg. 12.

Mondhatná ő-is Dáviddal: *Si dedi somnum oculis meis; & palpebris dormitationem.* Ha álmodt az én szemeimnek, és *Psal. 131.* a' szemöldökimnek szunjadozást, mellyből ti az ő alatta-valóira szorgalmatos vigyázását, mint fő hivatalához illő leg-első bősit, de kivált tulajdon Lelkére gondviselő figyelmezését érzbevehetitek. Mert ugyan azon Koronás Próféta-ként: *Anima mea in manibus meis semper.* hogy inkább meg-örizhetné, szüntelen kezeiben hordozza vala a' Lelkét. Ezt jegyezheti és képezheti néktek, az ő Uri Tzimerén, tulajdon szívét körmei között tartó ör-álló Madár.

Szólok Jób Pátriárkával Könyvének harmincz-egyedik Részéből, ti azonban a' zikkelyenként elő-hozandó ígéket ez előttünk le-tétezt nagy Méltóságnak ditséretire magyarázván, alkalmaz-

tassátok.

cassátok. *Si ambulavi in vanitate, & festinavi in dolo pes meus. Ha hívságban jártam, és tsalárdságra fietett az én lábam. Si declinavi à via gressus meus, & secutum est oculos meos cor meum. Ha eltért az én lépésem az útról, és ha követte szemeimet az én szívem, ha meg-tagadtam a' szegényektől a' mit akartak, és az özvegy' szemeit várakoztattam, ha egyedül ettem-meg falatomat, és nem ett az árva abból, quia à puero crevit mecum miseratio, & de ventre matris meae egressa est mecum. Mert gyermekségemtől-fogva velem nevedkedett a' könyörülés, és az Anyám' méhétől jött-ki velem, ha meg-útáltam az el-veszendőt, azért hogy nem vólt öltözete, és a' lepel nélkül való szegényt, ha nem áldottak engem' az ő óldalai, és a' juhaim' gyapjából meg-nem melegedett, ha fel-emeltem az árvára kezemet, még midőn Főnek látnám magamat a' kapuban: mert mindenkor mint a' felettem dagadozó habokat félttem az ISTENT, ha meg-rémültem a' nagy sokaságtól, és ha felebarátimnak meg-útálások meg-rettentett engem', ha ellenem kiált az én földem, és ha az ő szántóinak lelkét meg-keserítettem.*

És ezek után már: mellyből a' Hitünk' szent Sákramentomihoz, mellyek Krisztus' erdemei által meg-szenteltetett foganatos eszközcei a' mi idvességünknek tapasztaljátok, kivált a' Pénitentzia-tartáshoz, az Oltári szentséghez, és Utolsó Kenethez, úgymint halálra vált emberek' nagy tehetségű Lelki Orvosságihoz, jeles buzgóságát: *Si abscondi quasi homo peccatum meum, & celavi in sinu meo iniquitatem meam. Ha el-rejtettem mint ember a' bűnőmet, és el-titkoltam kebelemben hamisságomat, ezzel az utolsó úrkö-zethez és bóldog örökkévalósághoz, szent Gyónás által való kőszületit jelenteni akarom vala.*

Nem soká mulatok e' körül Keresztyén szomorú Lelkek, ne talám egy kevésse meg-nyomott és tsendesedet bánkodástokat, újtsam és gerjeszszem. Szóljatok erről ti ezután sok Lelkek épülésére a' kik belső szolgai lévén, napokat ejtszakákat töltöttek virrasztva környűle, miképen Lelki Attyától, ez a' mint életét úgy idvességét-is szerető Méltóságos Fiától: (kinek nagy szomorúságát enyhítő öröme abban vala, hogy a' kitől test szerént származott, annak újabb életre való születésében munkálkodó eszköz lehetett:) hallván hogy immár az örökké-valóság' bóldog partjához közelgetne; el-nem felejtetem mit mond

Guevarra a' halálra vált Méltóságokról, *Commiseratione dignissimi sunt non tam quod eos mori videmus; quam quod nemo est qui quid faciendum ipsis sit, moneat.* Szánakozásra méltók ugymond, nem azért

azért hogy a' halálhoz közelítnek, hanem hogy senki nintsen a' ki annyi bátorságot végyen, hogy őket mit kell tselekedniek, meg-intse: Már az elébbire térek, hallván ama' szökat, meg-nem háborodott, meg-nem szomorodott, hanem lelkében épülvén, ISTENnek nagy hálákat adván, Dávid Királynak ama' szavaira fakadott: *Latatus sum in his qua dicta sunt mihi, in psal. 114. Domum Domini ibimus*: Meg-vígasztaltattam azokban mellyek nékem mondattattak, az UR' Házába örömmel megyek, és Teremtőjéhez siető Lelkér meg-szólítván, fel kiálta: *Convertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi*. Térj-vissza én lelkem a' te nyúgodalmodba, mert az UR jól tett veled: És azonnal vég bútsúját vévén e' Világtól, kit régen meg-vetett vala immár, Felséges Kegyelmes Aszszonyától, kinek utolsó pihenésig tőkélletesen és híven szolgálja, és külön-külön Hazánkban tündöklő Columnáktól, minden Dicasteriumoktól, Vármegyéktől, és Uri Vérségektől: *Et misit ALEXANDER. - Legatos secundum haec Mach. 10. verba dicens: Quoniam regressus sum in Regnum meum, & sedi in 8. 52. sede Patrum meorum, & possedi Regionem nostram*. És Követekeket küldve SÁNDOR ez ígék szerént mondván: Mivelhogy vissza-tértem az én Országomba, és bé-ültem az én Atyáim' székibe, és birtokomba vettem a' mi Tartományunkat: El-válván tellyesen minden gondos foglalatosságitól, ISTENi elmélkedések között, nagy és tsudás békeséges-tűréssel várja vala halállal való végső tusakodását, mellyet álomnak inkább nevezhetni.

Oh bár Országunk' közepén illy példásan (: a' hol életedben jó erköltsöökkel illatoztál:) holtál volna meg jó Méltóság! hogy látta volna egész Nemzet bóldog ki-meneteledet, és tüköre lettél volna mind gazdagnak mind szegénynek, és út mutató kalaúzza.

Szándékom ellen tovább mulatoztam e' körül Keresztyének, mindjárt másra lépek, elég légyen egy Hazánkbeli jeles Vers-szerzővel ezeket felőle mondanom:

*Nec mors prateritis tibi dispar contigit actis,
Fine bono claudi vita probata solet.
Omnibus expletis sacrâ qua lege jubentur,
Liber terreno carcere, ad astra volas.*

*Janus Pan-
nonius.
eleg. de
morte Ma-
tris.*

Nem vala külömbözés élete és halála között, mert a' jó életnek jó halál a' ki-menetele. Ki minekutánna mindeneke az ISTEN' és Anyaszentegyház' törvénye szerént ditséretesen el-végezett volna, meg-menekedvén földi fogságától, érdemekkel gazdag nagy Lelke, az örök bóldogságba fel-repüle.

Luc. 2.
v. 47.

Amazokhoz melyeket szent Jób Pátriárkából elő-hozok vala: (:hogy a' honnan el-tert a' beszédem arra viszfza-térjen:) tehetem azon bőtseit, melyek ő benne tekéntetesebbek voltak, tudniaillik az ő mély alázatosságát, mellyel midőn mindenektől tiszteltetnék, éig magasztaltatnék, tudta magát határozni, *non est exaltatum cor ejus; neque elati sunt oculi illius.* A' Koronás Prófé-tával mondom: fel-nem fűvalkodott az ő szíve, sem szemei fel-nem emelkedtek, bal és szerentsés esetekben egyenlő állhatatosságát, elmés okosságát, mellyért *Stupebant omnes qui eum audiebant, super prudentia & responsis ejus,* Álmélkodnak vala mindnyájan a' kik őtet hallgatják vala, az ő okosságán és feleletin. Isteni szolgálatok' gyakorlásában serény buzgóságát, mellyektől semmi egyéb dolog (:ha tsak erőtlensége engedte:) őtet el-nem vonhatta; mivelhogy ő előtte minden dolgainál nagyobb vala az idvesség' dolga, és kiváltképen Isteni Malasztokban való bizodalmát: ebből származott vala ama' köz-mondás, mellyet gyakorta hallottatok tőle: *Nintsen lehetetlenség.* De lássátok miképen ennek értelmét a' Szent Írás fundámentomos ígéjével kormányozta, tudván azt Szent Pál-ból, hogy; *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Mindenek lehetségesek nékem abban, a' ki engem' erősít, tudniaillik, az UR' segítő és minket meg-előző Malasztjában, ezekből állott az ő hármás Nemessége, ezek nemzették az ő Vért, ékesítették Hívataltát.

El-nem hagyhatom a' mit olvastam Királyok második Könyvének tizen-kilentzedik részében, ama' jámborról, meg-vénhedett Berzellai gazdag és híres fő ember felől; ezt midőn, egykor Dávid Király viszfza-térvén szerentsésen Jérusálembe némelly űtközet után; hogy meg-jutalmazná hűségét és számos jótéteményit, magával hívja vala mondván: *Jere vélem hogy nyugodjál bátor-ságosan én-vélem Jérusálembe,* mentegetvén magát, ez íge szerént felele a' Királynak; *Quot sunt dies annorum vita mea ut ascendam cum Rege in Jerusalem, Octogenarius sum hodie, nunquid vigent sensus mei ad discernendum suave & amarum, non indigeo hac vicissitudine, obsecro ut revertar servus tuus, & moriar in civitate mea,* Mennyi napjai vagynak az én életem esztendeinek, hogy fel-menjek a' Királlyal Jérusálembe, nyoltzvan esztendőös vagyok ma, valljon élnek-é az én érzékenységim, hogy az édest a' keserűtől meg-válaszszák, nem szűkölködöm e' változás nélkül, kérlek hogy térjek-meg én te szolgád, és várasomban haljak-meg. Hanem maga helyett egyetlen-egy Fiát ajánlván a' Királynak, utánna veté; *Est autem servus tuus Chamaam, ipse vadat tecum do-*

mine mi Rex, & fac ei quidquid tibi bonum videtur. Imhol vagyon Kamaám a' te szolgád, ő menjen-el véled én Uram Királyom, és azt tselekedd véle valami néked jónak láttatik.

Jusson eszettekbe Keresztyének, (:azok előtt szólok a' kik a' dolognak mint létét jól tudják :) miképen mostanában ditsőségesen Országló és kegyesen Uralkodó Felséges KIRÁLYNÉNK, győzedelmes tselekedetiben és *Tryumphusiban* második Débora és Júdit Afiszony, Nemzetünkhöz való buzgóságában, és szeretetiben hasonló Esterhez, ezt az igaz, hív, nagy tanátsú, nagy tehetségű Berzellait, minekutánna, *magnificavit eum, & scripsit eum inter primos amicos, & posuit eum Ducem, & participem Principatús.* Fel-magasztalá őtet, és bé-irá őtet az ő fő Baráti közzé, és Had-nagygyá tévé őtet, és részessé a' Fejedelemségbe; tsak az utolsó dologot emlitem: Ország' terhes dolgai' el-igazítására közönséges Gyűlést hirdettetvén, kívánta volna, hogy Országos Gyűlésben Tekintetre méltó Személye szerént meg-jelenvén, Köz-jónak előmenetelire tzelozó idvességes és foganatos tanátsával az Országló Felséget segítené, a' Hazának ügyét kormányozná, és Hazánkban ründöklő, több jeles, nagy, Fő Méltóságokkal. Azokkal kívált kik a' Hazában Tekintetesebbek, és kikhez különös szeretettel vifeltetik a' Haza, az el-intézett dolognak foganatjában, és szerentsés ki-meneteliben hathatósan fáradoznék.

1 Mach. 10.

Parantsolatjának és kívánságának egyik részét abban az időben meg-tselekedte ugyan; a' mint-is életének utolsó fogytáig, soha édes Hazájának, és Kegyes Fejedelmének szolgálatjától magát meg-nem vont, meg-nem szűnt Nemzetének javáért, böldögülésáért, mások' tsudájára fáradozni, kézzel, ésszel, fegyverrel, tanátstsal, költséggel, életének gyakor veszedelmével. Nem hajtván arra, a' mit mond *Seneca, de brevitate vitæ, c. 20. Lex à quinquagesimo anno Militem non cogit, à sexagesimo Senatorem non citat.* A' Törvény ötven esztendő után fegyver' fel-kötésére nem kényszeríti a' Katonát, hatvan esztendőt meg-haladó Tanátsbélit a' tanáts-házba nem hívatja; Fél *faculum*nál több időt, szűnetlen foglalatosságokban, Hazája és Királya' szolgálatjában, terhes, és többeket 's ifjabbakat-is meg-fáraszttható Hivatalokban panasz nélkül töltött, kezeit, pennáját, elméjét, nem nyugtatta, nem hevertette, hanem hűségesen és nyertesen minden erejét ki-rette. *Non prius desit servire, quam spirare,* Tacitus fava szerént; Nem előbb szűnhetett-meg Hazájának és Fejedelmének szolgálni, mint élni és lehellni.

De arra térek, miképen már jelen léte és személye szerént,

Felséges Aszfzonyának, koros és el-nehezedett vólta miatt nem szolgálharván; meg-hálálá nagy kegyességét, és Felséges Személyének hozzája való indulatját, és az alatt Berzellai módjára el-bűtsúzván, azon szolgálatoknak, mellyek személy szerént való jelen léteit meg-kívánnák, arra engedelmet nyervén, véget vetett. Ajánlván mindazáltal mindenekre, mellyeknek folytatására távolyléteben alkalmasos lejjend, és kivált, külső és belső okokból következheto Ország' tsendessége meg-bomlásának el-távoztatására, mellyben-is kétség kívül, mert mindeneket meg-előző féles elméjével, és fok próbákon szerzett Hadi Tudományával által-lát vala; fő eszköz vala az ő szorgalmatos vigyázása. Ám, az oroszán ha meg-öregszik-is, eszébe jutván, hogy ő fejedelme a' vadaknak, tsak egy tekintetivel-is meg-rémítheti azokat.

A' mi pedig az elő-hozott példámnak tzélja, miképen ama' ditséretesen meg-öregedett, erejében meg-fogyatkozott Berzellai, Kamaámot egyetlen-egy Fiját, akképen ez-is maga helyébe reli-

Plutarcb.

quit alterum se Obsidem fidelitatis, participem gratia, az ő személye és erköltse' mássát, a' ki nem tsak ábrázatja, hanem leginkább Példás élete' hasonlatosságát viselné, igaz hűségének kezessét hagyá. Hogy pedig jelesebben az elő-hozott Példának, tapasztaljátok tzéломhoz lett helyes alkalmaztatását, Hierónimusnak, ama' Királyok' második Könyvéből említett ígék' magyarázó elmélkedését hozom-elő: maga helyébe hagyá Kamaámot, *quod*

S. Hier.

apudCorn.

in hunc

Locum.

interpretatur suspirans, quamdiu enim cum Patre permansit, suspirans vocatus est, postquam verò in Domum David Regis transit, non Chamaam, sed Chamaan, quod interpretatur, Fidelis appellatus est. Kamaám annyit részen, mint foházkodó, mert míglen úgymond: az Attyánál vala, foházkodónak, vagy-is óhajtónak nevezterék, de minekutánna által-méne Dávidhoz, nem Chamaámnak, hanem Chamaánnak, az-az: Hívnek hívattaték. Illyen igaz Hivet hagyta maga helyett, azért-is úgy ajánlja vala őtet, mint holtig meg-tartott, igaz hűségének feddhetetlen szolgálatjának Kezessét és zálogát. Ki-is, mint Felséges Aszfzonyának örökös szolgálatjára merő Testamentom által le-kötötett igaz Híve, Királyi Kegyelemben való részeltetését várhassa és reménylhesse. Erről én többeket: ha annak jelen léte, és ditséretekre piruló mély alázatossága, és szemérmessége nem tartóztatna; azonban *Vos nequaquam impedimini ea cogitare, quae me dicturum suspicamini*, tikteket semmi nem tartóztat, hogy azokat gondoljátok felőle, a' miket én akarok vala elő-hozni. Egy szóval, midőn Méltóságos

Attya' ki-múlását látjátok, *Hominem defuisse credite, non Virtutem*, el-hiddjétek, hogy csak az Ember fogyott-el, nem az erkölts.

Ugyan a' beszédem' elejin fel-vett tzikkelyem után megmondott tizen-kilentzedik Részben, tizen-negyedik Versben találom, hogy ezt az Évangéliomi példa képen elő-hozott Fő Embert az ő Polgári gyűlölik vala, *Cives autem ejus oderant eum*, mi okból fel-nem jegyzi az Irás, el-hihetem, hogy a' községben szeretetet és hűséget okozó, kegyesség nélkül szűkölködött légyen. Ezt most nem feszegetem, elég az: hogy itt immár fel-bomol az elő-hozott Nemes ember, és ugyan e' bóldogúl, nem kézzel készítettett örökös hajlékba által-költözött, nagy Méltóság között a' hasonlatosság, mellynek folyamatajából eddig kormányoztam beszédemet. Miképen mondhatom én e' felől, hogy őtet az ő Polgári, az ő Népe, az ő Hívei, az ő Tselédi gyűlölték volna, a' ki maga Személye Fő Méltóságát, és nagy Hívalatos Tekintetit, Atyai kegyességgel, és alázatos maga viselésével, mérsékelni tudta annyira; hogy mindenek' Rendéhez, *Statusához*, *Ügyéhez*, Természetéhez, Neméhez, alkalmaztatottnak láttatnék.

Miképen gyűlölhették volna azt, a' ki (:példás életű Jóbnak huszon-kilentzedik Részét vélszem-elő, hogy a' mint illik annak tselekedetit, de csak summásan, le-irjam:) *Oculus fuit ceco, Pes claudo, Pater erat Pauperum, expectabant eum quasi pluviam, & os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum, cumque sederet, quasi Rex circumstante exercitu, erat tamen merentium consolator*. nem szállhatok különös jó téteményeinek elő-fzámlálására és meg-nevezésére, mert annak fokaságától el-nyomattatnám, egyedül azt mondhatom: hogy ő Szeme vala a' vaknak, Lába a' fántának, Attyok vala a' Szegényeknek, várják vala őtet mint az essőt, és szájokat tátják vala fel, mint a' késő essőre, és mikor mint a' Király űlne, a' sereg környűl-állván, mindazáltal a' kefergők' vígasztalója vala.

Légyetek nékem bizonyságim ti mindnyájan, a' kik jelesekben tapasztalhattátok gyakor alkalmatosságokban környűle járván, volt-é valaha olly' meg-vetett, olly' alatson rendű, a' kit ő kegyesen meg-nem hallgatott, gyámolítani és védelmezni nem kívánt volna? ezért-is, és más tekintetesb tselekedetiért a' Föld' Népének, minden Rendnek, egész Hazájának érdemlette szeretetit, és minden jónak ő hozzá hajlandóságát, *Omnis autem Israel & Juda diligebat David*. Egész Izrael és Júda szereti vala Dávidot.

És hogy mások felett, ama' még életben, egész Haza öröme

mére köztünk meg-maradott MAGYAR Hazának ditsőséges SCIPIOjával emlegettetnék, betsültetnék, neveztetnék.

Ezt gyűlölttéké volna az ő Polgári, kik közzül fokban, (:azokra jövők, a' miket fűleimmel hallottam:) ő véle egészeknek felét, erejeknek nagyobb részét, ifjúságok' sengéjét örömmel közlötték volna, sőt életek' meg-szakasztásával-is, meg-váltották volna a' haláltól, nem szokatlan kívánság ez annál, a' ki hűséges Fija a' Hazának, és kinél a' Köz-jó előbb való a' Privatumnál, illy szeretettét mutatta *Marcus Aurelius* Tsászárhoz, az ő hív *Panucius* nevű *Secretarius*sa, ötlet halála óráján ekképen nem színből, hanem szívből meg-szólítván: *Si vicariâ morte ô Imperator! vitam tuam Dii redimi paterentur, tantum ut unum tibi vitæ diem prorogarent, vitam tibi meam libentissime impenderem.* Ha költsön-adott halállal a' te életedet meg-váltani az Istenek engednék! életednek csak egy nappal való meg-hozszfabbításáért, én magam tenéked az én életemet szívesen engedném.

Goethearra.
Lib. 3.
c. 57.

1 Macch. 2.

Judicum.

Ecc. 49.

De mind ezek így lévén, még sem bomlott-el az eleve folytatott hasonlatosság. Igen-is valának gyűlöldi ennek-is, kire nézve, elő-adom mindjáraft azokat, valakik ezt a' kegyes magát minden jókkal szerettető Méltóságot gyűlölik vala, a' ki ugyan ha az ő Személye' nagy vóltát, és nagy tehetségű erejét nézed, *Similis factus est Leoni in operibus suis*, Hasonló lón iszonyodáft okozható orofzlánhoz az ő tselekedetiben, mindazáltal, koránt sem ahoz, mellyről emlekezik Királyok' harmadik Könyvének tizen-harmadik Részé: találá őtet tudni illik az ISTEN' Emberét, egy orofzlán az úton, és meg-öle őtet, hanem ahoz, a' mellynek száájában Sámson, akkori Birája Izráelnek, *examen apuum & favum mellis*, egy raj-méhet és lépes-mézet találá. Ezt azonban Keresztények, nem épen betű szerént való alatsony és vastag, hanem jó erköltsők' példázatiban gyakorlott magassabb értelemben vévén, e' nagy Méltóság' szívbeli bátorságával, és nagy tehetségű erejével, szövetkező kegyességére, mindeneket magához édesgető szelídségére magyarázzatok, ebben, ha valakiben, *de forti egressa est dulcedo*, az erősből édesség jött-ki, mellyre nézve nem hogy gyűlölést érdemlène, és iszonyodást okozna, sőt-inkább, *quasi mel in ore indulcabitur memoria ejus*, minden szájban mint a' méz meg-édesül az ő emlékezete. De mind ezek így lévén, akarom mondani, ugyan tsák: Azok a' Polgárok gyűlölik vala őtet, a' kik szűnet-nélkül a' Lélek ellen tusakodnak, azok a' belső szolgák, a' kikről emlekezik az Irás: az ember' ellensége, az ő háza-népe,

inimici

inimici hominis domestici ejus, még-is nyilvabban szoljunk felőlők *Mát. 10.*
kik azok? meg-mondja szent János Évangy. első levelének má- *v. 16.*
sodik részében, tizenharmadik versében. *Concupiscentia carnis su-*
perbia vita, & concupiscentia oculorum, a' testnek kívánsága az
élet' kevélysége és a' szemek' vágyódása, és ama' kárhozatos lest-
hányó három Tolvaj, és lélek' gyilkosa, a' kiker gyűlöl vala az
UR' Lelke Jésus Sirák fia könyvének huszonötödik részében ne-
gyedik versében: *Pauper Superbus, Dives Mendax, Senex Fatu-*
us & insensatus. A' Kevély Szegény, a' Hazug Gazdag, Bal-
gatag és Esztelen Vén. Már vonjuk-le áll-ortzájokat kik ezek.
Pauper Superbus (: útban igazít ebben egy némelly Szerzetes, szent
Írás mélyebb tikkelyeit fejregető bölts Atya:) a' Kevély Sze-
gény nem egyéb, hanem a' Pokolbéli Sátán, kiről Ésiás Prófé-
ta 14-dik Részben, 11-dik versben: *Le-vonattatott Pokolba a' te*
kevélységed. A' ki igen Szegény, mert a' Kegyelemnek minden
javaitól, eredendő ékességétől és szépségétől a' bűn által, nagy
tehetségétől és hatalmas birodalmától a' Krisztus kinszenvedése
és halála által meg-fosztatott, kevélykedik még-is, nagyokkal hi-
tegeti és bízattja maga szolgait, *omnia regna mundi* ígéri e' vi-
lágnak minden tartományit és javait. *Dives Mendax*, Hazug Gaz-
dag a' Test; Gazdag, mert ereje, tehetsége, érzékeny erős tagjai
vagynak, még-is el-hazudja magát, erejét tagadja, titkolja bád-
jadságát, erőtlenségét okozza, valahányszor a' Léleknek és Iste-
ni Törvénynek szolgálatjára, a' világi tövisses foglalatosságoktól,
rendetlen kívánságoktól el-vonattatván, hívattatik. *Balgatag és*
esztelen Ven a' Világ, Vén, mert esztendei' számára nézve, immár
harodik ezerhez közelít, idős igen, de balgatag mindazáltal, és
esztelen; mert olyanokra voníza és ingerli az embernek szívét,
mellyek éllel őszve-állanak az igazsággal és Törvénnyel.

Ezek igen-is gyűlöltek őter, de miért valljon? mert *non aqvi-* *Gal. 1.*
erit carni & sanguini, nem engedett a' testnek és vérnek, tudván *v. 16.*
hogy: *Debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus*.
Adósak vagyunk de nem a' testnek, hogy a' test szerént éljünk,
hanem a' Léleknek, hogy a' Lélekkel a' test' tselekedetit meg-öldö- *ad Gal. 5.*
köljük, ugyan-is szabadságra hívattartunk, de úgy, hogy a' za- *v. 15.*
badságot ne adjuk a' testnek kívánságára.

Még-is Keresztyén szomorú Hallgatók, már egynéhányszor
említett Szent Lukás tizen-kilentzedik részéből fel-vett Évangyé-
liomi Letzkébe, egy tartalékom vagyon, mellyel még hozzász
békeséges-tűrésteket terhelni mérészem: azt olvasom ezen Rék-
nek

nek tizen-negyedik versében, hogy némellyek a' Polgárok között követeket küldének amaz Évangéliomi Fő Ember után. *Legationem miserunt post eum.* Szabad legyen egy Kérdést tennem, vallion kik azok a' Polgárok; a' kik követséget küldöttek ez után az érdemekkel telyes Nagy Uri Méltóság fejünk' Koronája után? Meg-botsástatok Méltóságos Uri Vérégek, és mindnyájan könyveitekkel gyászos koporsóját áztató szomorú Keresztyének, hogyha a' test és vér közösülésének ösztöniből, és szeretetnek nagy vóltából induló és folyó bánkodástok' mértéklésére valamit szólani találok, meg-ne bántsam érdemes Személyeteket: Mi vagyunk ama' Polgárok, a' kik inkább ditsőséges, hogy sem gyászos és siralmas koporsójáborulván, siránkozunk, zokogunk, epefztjük szíveinket, áztatjuk ortzáinkat, a' kik itten meg-vígasztalhatatlannul kesergünk, által-menetelén bánkodunk, a' mi bánkodásink nem egyebek, hanem helytelen és erőtlen követségek, nem-is a' szeretetnek, hanem inkább irigységnek postái, mit akarunk vélek?

Luc. 19. mire igyekeztünk? *Nolumus hunc regnare super nos?* Nem akarjuk hogy e' felettünk örök ditsőségben, mennyei Felséges URának örömében uralkodjék? nem akarjuk, hogy ez a' ki, *sicut aquila ad volandum provocans pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas.* Deut. 32. 11. Mint a' sas repülésre izgatván a' fiait, és felettük repesvén, ki-terjeszti vala reánk az ő kegyes gondviselésének szárnyait, sok álmai' szakasztásával vigyázott lelki és testi javainkra, békeségben nyúgodjék? *Quasi domo novercali relicta, pergit Anima velut Sponsa ad Dominum suum, & tu luges?* El-hagyván mostoha házát, mintegy el-jegyzett, és menyegzői vígaságra fiető Menyasszony, mégyen a' Lélek az ő URához és Jegyeséhez, a' ki meg-váltásában dija vala, most pedig által-költözésében jutalma leendő, és hervadhatatlan Koronája, te azonban epefzted magadat? szokatlan ditsőségnek nagy vóltán álmélkodván, és nagy bődögságát 's vígaságos nyúgodalmas helyét, melyben *in abundantia & pulchritudine pacis*, békeségnek gyönyörűségében és nagy bővségben ülni fog; fáradtságos ez életbéli nyúghatatlanságokkal, élebbi számkivetését örökös birodalmával egybe-vetvén, nagy örömmek miatta meg-nem foghatja, nem bírhatja magát, te pedig bánkodol? Nem tudod-e hogy ellensége' elő-menetelén az emberi irigy szív szokta magát epefztetni, és nem a' jó barátjának bődögülésán?

Távol legyen azért tőlünk, az illyetén helytelen követség, mert

Deut. 32. immár, *Amantissimus Domini habitabit confidenter in eo, quasi in thalamo tota die morabitur, & inter humeros illius requiescet.* Az URnak

leg-szerelmesbje bátorságosan lakik ő benne, mint az ágyban, egész nap mulatozik, és az ő vállai között meg-nyúgfszik, békeségben léfzen az ő helye, és az lakása Sionban. *Ne susciteris, neque erigilare faciat is dilectum*: Fel-ne költsétek, és fel-ne ferkentsetek a' szerelmest, ISTEN', és Emberek' szerelmesét, kinek élete el-enyészhetetlen, és ditsőséges emlékezetre, és áldásra méltó.

Hanem inkább hálákat adjunk a' mi Felséges és Irgalmas ISTENünknek, hogy *Convertit planctum nostrum in gaudium nobis*. Örömré változtatta a' mi siralminkat minékünk, illy PÉLDÁSan e' szánkivetésnek völgyéből ki-vezérelvén, e' világon ditsőséges Hívatatra, és tisztes Méltóságra választván őtet, és ő általa mint alkalmas eszköz által fok idvességes dolgokat folytatván és végezvén, ennyi ideig ezt a' kedves zálogot nekünk engedvén, mint Békeségnek Emberét, pallyafutása' rzéljához következendőképen örökös békeségnek el-romolhatatlan hailékába juttatta.

PÉLDÁSan mondom: mert ez-is többi között az ő ki-múlásában tekintetre méltó, és Bóldogságos Szűz MÁRIÁhoz, MAGYAR Hazánk' Nagy Afzfonyához, régi MAGYAR Eleitől maradt nagy buzgóságának, nem külömbben azon Országunk Patronája, e' Hívéhez való szeretetinek jeles és nagy bizonyága, hogy valamint e' mulandó Világra, Bóldogságos Szűznek Ünnepe Napján; akképen új és bóldogabb életre, ugyan annak ditsőséges, 's örvendetes születése' Napján született. Ezt ti magatoknak nyilvánban *in Oriente & Occidente, in Virgine Sole*, a' Szűzben (:melly *Astronomusok*' égi-jegyének tartatik:) fel-kelő, és ugyan azon jegy alatt enyésző Napban: ama' fellyül való írással, *respondent ultima primis*; a' végsők egyeznek az elsőekkel; ábrázoljátok.

A' mi hátra vagyon, mindnyájan, és leg-inkább ti fel-kennetett Aldozó-Papok, Atyátok után ízívesen bánkodó Szerzetes Rendei!

Efzembe jutott a' mit olvastam Szent Lukás Évangyélista hetedik Részének ötödik versében, ama' Krisztustól meg-ditsértetett Százados felől: kinek egykor bizonyos kérése lévén az URnál, hogy fogatosabb volna esedezése, veve maga mellé egynéhány Írás-tudót, és Tanító-Mestereket, kéri vala őket, hogy véle együtt könyörögnének, és közbe-vetnék magokat a' JESUSnál, kik is mint jó-akarójok' kérésének helyt adának, és azonnal járulván az URhoz, *Rogabant eum sollicitè, dicentes, dignus est ut hoc illi prestes, diligit enim gentem nostram, & Synagoga ipse edificavit nobis*. Kéri vala őtet izorgalmatosan, mondván: méltó hogy ezt meg-

tselekedd néki, mert szereti a' mi Nemzetségünket, és tanuló Oskolát-is ő épített minékünk: ímhol Tízteleendő Rendek, ez az a' ki a' ti Nemzetségeket szerette, a' ki titeket betsületben tartott, és jeles Tízteleettel meg-külömböztetett, segített, plántált, nevelt, ISTENnek ditsőségére, fok éhező lelkek' javára gyarapított, nem csak tanuló Oskolákat, hanem ékes Templomokat és Klastromokat-is épített, veletek közlörte javait, ímé annak Istenes adakozását beszéli a' Szentek' Gyülekezete. Azért kérjétek velem együtt, ki-is méltatlan, Szerzetes Fijai között nevelkedvén, egynéhány esztendeig ettem kenyerét, kérjétek a' Mennyei Felséges ISTENT szorgalmatosan, hogy annak az Országának, mellyért e' Világon munkálkodott, engedje és adja meg örökös birodalmát, mellyre-is igen méltó vala, méltóztatván arra a' Krisztus' érdeme, és abból le-folyó tselekedete.

Környül-álló Méltóságos Uri Várségek! *Consolamini in verbis istis*, vigasztaltassatok-meg ez ígékben, mert ez a' ti Fejetek' Koronája, *Homo Nobilis*, *Homo Pacis*, Békéségnek Embere, és hármass Nemességgel tündöklő Országos Nemes Ember, el-méne ugyan, de hogy Nemesebb Hívatalban és Birodalomban meg-mozdulhatatlanul éljen.

Ti pedig Tekintetes Nemes Rendek! és mindnyájan Országunk' érdemes Tagjai, őtet igazán szerető hűségteknek tovább-is meg-feleltek, és nagy érdemének méltó tisztelői lésztetek, ha az ő Méltóságos Maradékához és Véréhez hasonló szereteteketek hűségteket, buzgóságtokat meg-másolhatatlanul meg-tartjátok, tudván azt, hogy a' jó erkölts melly szeretetet érdemel, *per Nationes in animas sanctas se transfert*, a' Nemzetségek által a' szent lelkekre száll. Meg-fszakasztom beszédemet:

Te irigy Koporsó! most ugyan el-rekesztet tőlünk ezt a' nagy Kintsünket, de nem egészen, mert nagyobb része a' mi szívünkben, tudnia-illik, annak el-enyészhetetlen Neve, emlekezete, 's életének eleven képe temettetet, Nagy Lelke pedig

Mennyei ditsóságban örvend VÉG NELKÜL

